

Тадеуш Глов'як

300-РІЧЧЯ ВРОЦЛАВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Ваша Магніфіценціє,
шановні члени Вченої Ради,
поважні гості, друзі!

Я глибоко зворушений і щиро вдячний вельмишановному панові Ректору і Вченій Раді Львівського національного університету імені Івана Франка за цю велику честь, якої удостоїла мене львівська *alma mater*.

Титул «Doctor Honoris Causa» – найвищу відзнаку університету – я сприймаю як нагороду Вченої Ради для всього колективу хіміків Вроцлавського університету, який у багатьох галузях відіграє провідну роль у Польщі та є загально визнаним світовою наукою. Висока оцінка всього колективу вроцлавських хіміків – це не тільки наша заслуга, а передусім заслуга наших викладачів-піонерів, які працювали після війни і у 1945 році заснували хімічний факультет шляхом об'єднання двох вроцлавських вузів – університету і політехніки.

Існує щонайменше кілька обставин, у зв'язку з якими те, що мене, хіміка Вроцлавського університету, відзначили високим званням почесного доктора, має велике значення. По-перше, це – рік ювілейний для Вроцлавського університету, коли відзначається трьохсотліття навчального закладу, науковий доробок якого створювали, представники багатьох європейських культур: чехи, австрійці, євреї, німці й поляки. До 30-х років минулого століття у своєму розвитку Вроцлавський університет переживав різні періоди – були злети й кризи, що добре видно,

якщо поглянути на кількість студентів, яких приймали на навчання. В університеті постійно навчалось багато студентів польського походження – понад 250, тобто близько 13,5%. Це були поляки з давніх земель, що належали П'ястам, а також з тієї частини Польщі, яка перебувала під владою Пруссії. Деякі польські професори керували кафедрами, а професор Владислав Нерінг обіймав посаду ректора Вроцлавського університету. Значну частину професури становили чехи та євреї. У період наукового піднесення вчені Вроцлавського університету отримали Нобелівські премії: Теодор Момзен і Гергарт Гауптман – у галузі літератури; Отто Штерн і Макс Борн – з фізики; Пауль Ерліх – в галузі медицини; Едуард Бухнер, Фріц Габер і Фрідріх Бергіус – з хімії. Багато вчених із світовим ім'ям отримали почесне звання «Doctor Honoris Causa» Вроцлавського університету, серед них також Чарльз Дарвін. Почесним доктором свого часу став австрієць Йоганн Брамс, який з цієї нагоди та на доказ вдячності написав прекрасну академічну увертюру «*Gaudeamus igitur*». Тридцять років минулого століття та період Другої світової війни – це найсумніший етап в історії Вроцлавського університету. У квітні 1939 року на підставі спеціального репресійного закону з нашого навчального закладу було виключено студентів єврейського походження, а в червні така ж доля спіткала студентів-поляків.

По-друге, надання мені звання «Doctor Honoris Causa» для мене й для нашого вищого навчального закладу є особливо приємним і навіть символічним, оскільки між університетами Львова та Вроцлава існують давні історичні зв'язки. Вроцлавський університет у 1945 році успадкував німецьку матеріальну культуру, одночасно отримавши наукову і культурну спадщину від Львівського університету.

У післявоєнному Вроцлаві рівень наукового життя і систему вищої освіти визначала діяльність професорів Львівських вищих навчальних закладів (понад 60%). У 1945 році першим ректором двох об'єднаних вроцлавських навчальних закладів – університету й політехніки став довоєнний ректор Львівського університету – професор Станіслав Кульчинський. На новоутвореному хімічному факультеті університету й політехніки працювало троє професорів: Едвард Сухарна, Едвін Плажек та Володимир Тшебятівський. Вони всі були львівськими професорами. Символічною є інавгурація 1945–1946 навчального року, яка відбулася 15 листопада, бо саме в цей день у 1702 році розпочав свою діяльність Вроцлавський університет. Викликає подив сміливість, мудрість і далекоглядність тогочасного керівництва університету щодо такого рішення. З великим задоволенням я хотів би зазначити, що історичні зв'язки між нашими університетами сприяють різним формам наукової співпраці. Трьохсотлітній ювілей Вроцлавського університету відбувся під девізом *Європейської інтелектуальної єдності*, що свідчить про різноманітні наукові й культурні контакти і зв'язки з усіма країнами Європи. Доказом цього є численні звання почесних докторів, які Високий Сенат Вроцлавського університету надавав після 1945 року. До числа тих, хто отримав це звання, належать, зокрема – Сервепаллі Радхакрішнан – філософ, політик, президент Індії, Мстислав Всеволодович Келдиш – математик, механік, аерогідродинамік, Петро Леонідович Капіца – фізик, Вільям Джеймс Орвіл Томас – хімік, Клаус Штерн – юрист, Гюнтер Кайзер – юрист, Гайнріх Пфайфер – генеральний секретар фонду Олександра фон Гумбольдта, Вацлав Гавел – драматург, президент, Гельмут Бекер – політик,

Ахім Мюллер – хімік і Єжи Гедройц – видавець, публіцист.

Шановний пане Ректоре, шановна Вчена Радо!
Ще раз сердечно дякую за присвоєння мені звання *Doctor Honoris Causa!*

Переклад Лесі Біленької-Свистович